

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkeresett 100 szó nap 1 frt 10 kb.

Nyílt levél

a nyitrai választó-kerület polgáraihoz.

Polgártársak! Az események sajátos alakulásánál fogva választásnak nézünk eléje. Ugy hirdik, hogy kerületünk jelenlegi képviselőjét, Latkóczy Imrét, az ujonnan megalakult Bánffy-kabinetbe kinevezik kereskedelmi vagy belügyi államtitkárnak. Ez esetre, ha tovább is a kerület képviselője akarna maradni, új választásnak kell magát alávetnie.

Hogy ez a kinevezés lehetséges, afelett nem kételkedünk, beleillik az a Bánffy-kabinet névsorába. Azért a beállható eshetőséggel szemben készülnünk kell, hogy választói jogunkat a haza javára és saját megvesztegethetetlen meggyőződésünk érdekében bármely pillanatban gyakorolhassuk.

Ez a jog, tisztelt polgártársak! minden polgárnak legszebb és legfontosabb joga, mert ennek miként való gyakorlásától függnek a legnagyobb érdekek: a kormányzat, a közjólét, a közérkölc, egy szóval minden, ami a haza üdvé alatt foglaltatik. Azért minden ország olyan állapotban van, a milyen a kormánya s minden országnak olyan kormánya van, a melyet a nép magának választ.

Mint ismeretes elöttetek, országunk az utóbbi években igen szomorú állapotra jutott és pedig éppen kormányai által. A nép érde-

keivel senki sem törődött, a gazda csak a nagy adókat ismeri; közigazgatásunk gyarló, a politikai és a társadalmi életbe bevezették a korrupciót, a hatalom beállott a kapitalizmus szolgálatába; kiölték a közérkölcöket és a jellemet s midőn ezernyi bajjal küzdött már a nemzet, akkor még ránk hozták a gyászos egyházpolitikát, mely már eddig is fenekestül felforgatta ezt a sokat zaklatott országot.

Ennek szolgálatában alakult meg most a képtelen Bánffy-kormány, mely a közvélemény osztatlan nézete szerint már nemcsak az országnak, de magának az enervált kormánypártnak is siratnivaló hanyatlását jelenti. Csak úgy össze van szedve a kormányzásra éppen nem való férfiakból, mert a mi lehetőség még van a kormánypárton, az se vállalkozott többé a pünkösdi királyságra.

Polgártársak? Lehete-e ilyen kormányt támogatni? Nem lehet! Lehet-e olyan képviselőt választani, aki ilyen kormány szolgálatába szegődik? Nem lehet, ha csak valaki holmi önző érdekekért nem akarja eladni lelkiismeretét.

Itt az ideje tehát, hogy a mi kerületünk is kibontakozzék végre a gyáva szolgaságból, és azon kerületek közé sorakozzék, hol a nép, megvetve a pressziót, a vesztegetést, követve keresztény meggyőződését, választ magának képviselőt. Megyénk három kerülete már a

mult választásoknál is megmutatta, hogy a nép szegénysége nem megölje a meggyőződés függetlenségének, hogy nálunk is lehetséges ellenzéki képviselő. Miért nem volna ez lehetséges Nyitrán, melynek választói a mult évben oly impozáns számú bizalmatlansági votumot küldtek egyházpolitikájáért Latkóczyra?

Igen, lehetséges ez nálunk is, csak akarni kell. A löcsei kerület népe csak olyan, mint a mi népünk, a mi választóink s ime az a megye székhelyén, Csáky megyéjében, minden terrorizmus dacára néppárti képviselőt tudott magának választani. Mert vele volt püspöke, vele voltak természetes vezetői, vele volt a szegénységét is meghaladó független meggyőződése. És e nép előtt tisztelettel hajoltak meg a nemzet jobbjai, mert a mai nyomorult időben is példát adott másoknak.

Polgártársak, nézzetek e példára; ti a nép vezetői nézzetek a löcsei kartársaitokra és mi bizalommal tűzzük ki elöttetek a magyar néppárt zászlaját a bekövetkező választásra! Tegyetek érte!

Lelketek jobb meggyőződéséhez fordulunk most idejekorán nyílt levelünkkel, hogy titeket senki meg ne tévesszen, ígéret, csábítás a transito-kormány szolgálatába le ne foglaljon, mert az ország szeme, a nemzet jobbainak ítélete felétek fog fordulni: akartok-e sorsotokon javítani, akartok-e a hazamentő elvek szolgálatába állni, vagy sem?

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Aki fegyverhez nyul, fegyver által vesz el.

Kardos Aladár és Elemér, jómódú szülék gyermekei, szorgalmasan látogatták az egyetem jogi fakultását. Anyjoknak méltán öröme telhetett bennök, mert derék s jóra való ifjak voltak, kiknek törekvése a legszebb reményekre jogosított. Sajnos azonban, nekik is volt hibájuk, oly hiba, mely végzetessé vált mindkettejükre. — Szilajak s szilajságukban a makacsságig vadak voltak, mihelyt a nemes és forró vér ereikben felbuzdult. — Az önuralmat hamar elveszték.

Történt egykor, hogy unokatestvérük a szép Ujváry Erzsike, kinek mindketten a leghevesebben tették a szépet, evődésből gyávasággal gyanúsította a két ifjút. — Mi sem természetesebb, hogy a büszke lelkület ily szegényfoltot magán törni nem akart, s hogy Erzsike állításának ellenkezőjét bebizonyítsák, felhagyva jogi tanulmányaikkal Mars fiaivá szegődtek, hol nyitva a pálya bekében úgy mint háborúban a személyes virtus kimutatására.

Erzsike már most megbánta szelességét, helyesebben kacérkodását s igyekezett visszavonni a különben elenyészőben csekély sérelmet, annyival is inkább, mert a fiúk anyja thelepathikus természeténél fogva, örökös aggodalmak közé jutott gyermekei új pályája miatt; de már késő volt. Aladár és Elemér az egyszer elhatározott-hoz hűen ragaszkodtak. Anyjuk látván, hogy minden rábeszélése hasztalan, most már csak arra törekedett, hogy jó tanácsai által fiait a jó uton megtartsa, őket gyámolítsa s különösen heveségüket mérsékelje. Nagy bajjal és kitartással hosszabb időre sikerült is ez.

Közbejött azonban valami, a hirtelen természet első gyümölcse, mely az aggó anyát csaknem sirba dönté.

A k... i garnizon tisztjei, kik között a két Kardos fiú is volt, távlovaglást rendeztek. — Kardosné rossz sejtelmekkel eltelve, igyekezett fiait erről lebeszélni. Amde hasztalan.

— Balsejtelmek gyötörnek mama — mondá az ifjabb — mindig. Szerencsére sohasem teljesülnek. Megengeded talán, hogy mi, engedetlen trójaiak, most ne hallgassunk Kassandra jóslataira.

Kardosné még néhány kísérletet tett, hogy fiait lebeszélje, látva azonban ennek sikertelenségét, beleegyezett a kirándulásba, de lelkükre kö-

tötte, hogy mérsékeljék s ne ragadtassák el magukat minden csekélység által. — A visszatérés estére volt kitérve. — A szegény anyja a gyötrelmem minden fokán ment keresztül s imában keresett enyhülést. Hirtelen kocsizőre, léptek zaja, majd ajtókopogtatás hallszik, az ajtó nyílik, a meglepődött anyja előtt halálsápadtan áll idősik fia, Aladár, s egy ismeretlen tiszt.

— Hát Elemér hol maradt? — kérdé szivszorongva Kardosné.

Aladár nem volt képes felelni, helyette tisztársa vette át a szót.

— Egy kis baleset nagyságos asszonyom — mondá — nagy szerencsétlenséget szült. Ne méltotassék megijedni, nagyságod oly lelkierőt árukt el mindig, nyugodjék meg a megváltoztathatatlanba, bízzék a nagy Istenben.

— Beszéljen, beszéljen az Isten szerelmére, mi történt? Ne féljen elég erős vagyok a csapás elviselésére, hisz előre sejtettem.

— Fia — haza hoztuk őt — halott.

Ezután elmondta a tiszt, hogy a távlovaglást minden akadály nélkül megtörtént; elérték a kitűzött célt, hol megpihentek s pompás lakomát csaptak. Ebéd közben, mikor már jól be is boroztak, Elemér s kebelbarátja, Gyarmathy Kálmán között valami apróság felett nézeteltérés

Tudjuk, hogy Latkóczy személye nem vonz titeket, de ne tévesszen meg az az esetleges ajánlat sem, hogy mint államtitkár a megye javára fog tehetni valamit. Mert midőn az új kormány egyik tagja, Wlassies miniszter úgy búcsúzik az egyetemen tanítványaitól, hogy nemsokára viszontlátjuk egymást: az ilyen máttól-holnapig létező kormány, melyet még a Pester Lloyd is hidegen fogad, nem igen tehet anyagi jót senkinek.

No de az anyagi előny felett is áll az elv, melyet elárulni nem szabad, áll a sértett vallási jog, melyért Latkóczy partolástokat nem érdemli meg.

Kitűzzük tehát a magyar néppárt zászlaját, hadd lengjen az kerületünkben, s ha a választás bekövetkezik, ti szabad választók juttassátok azt diadalra!

Amint a kinevezés megtörténik, meglesz a jelöltünk is, most csak hadd lengjen egyelőre maga a kitűzött zászló — a viszontlátásig.

Több választó.

A kassai körlevél. Babics Zsigmond kassai püspök ur egyszernél többször és pedig püspöksége alatt és püspöksége előtt bebizonyította, hogy nem tartozik azok közé, amilyenről a körlevélben írtak, hanem csak egyszer szomorította meg hozzátartozóit, akkor midőn meghalt. Ő ellenkezőleg elhivatásának tekinteti mar életében minél többször szomorítani hitfeleit, egy a lelki-údvösségtől nagyon távol álló dolog, mondjuk: a mindenkor kormány kedvéért. Igazán a mult századból, az emsi punkciók és a prato-pistojai zsinat idejéből való alak, a jelen század megújított szelleme, meg a világiaktól is óltalmazott katolicizmus napjaiban. Nem elégedett meg az egyik blamázsával, hogy a febr. rendeletet papjának mihez tartás vegett megküldte és azután visszakerte, most ismét a polgári házasságról egy a püspöki kar körlevelétől eltérő körlevellel boldogítja egyházmegyéjét, melyben az egyházpolitikai kérdésekben egyverletet utasítja papjait, ő, kinek mint püspöknek legjobban kellene ismernie az egyházon ejtett szerelmeket. De sőt egy a Pesti Hirlapból szedett vadat dob oda a küzdő katolikusok felé, mintha csak azért is el kellene állni az alkotmányos küzdelemtől, mert a nemzetiségek szintén ellene vannak a polgári házasságnak. Ej, világos ur, csak nem fogunk mi katolikusok azért, mert némely nemzetiségek veletlenül ebben a vallási kérdésben velünk egy neveten vannak, rögtön átpartolni a kormány táborába, hol szinten százok, horvátok vannak!

merült fel. S minthogy mindketten heves természetűek, makaeszen ragaszkodott ki-ki állításához, mi gombba szóharca, majd rögtön bajvívásra vezetett, melyben Elemér golyó által esett el.

Megtörve hallgatta a jó anya fia esetét, vagy talán nem is hallotta, csak az esengett füleiben: „Elemér — halott.” Ott állott a kerevetre támaszkodva, mint élő szobor. — Nem hallott, nem látott semmit, csak azt tudta, hogy fia, gyermeke halott. Aladár bajtól tartott s orvosért küldött, ki nyugalmat ajánlott. A nyugalom megjött hajnal tájban sűrű könnyzúppal. — Szíve megkönnyebbült némileg — bár ágyban fekvő beteg lett. — Ajkai folyton Elemért hívták, kit másnapra nagy diszszel hantoltak el, de nem minden nevezetesség nélkül.

A tábori lelkész búcsúztatót mondott s beszédje vezéreszeme a szt. irás ama szavai voltak: „Ki kardhoz nyul, kard által vesz el.” A beszéd hatása nagy volt, mit bizonyított ama revolverlövés, mely a még nyitott sirba dönté Elemér kebelbarátját és gyilkosát, Gyarmathy Kálmánt. A temetés kettőssé vált s Aladárt ez még inkább leverte. Buskomorra lett. Hozzátartozói komoly bajtól tartottak s szórakozást ajánlottak. — Ekkor ismerkedett meg a minden testi és lelki szépséggel megáldott Erőss Katinkával, kinek társa-

Hiszen akkor a kormány igazi hazaáruló, mert hiszen pártja nem a tősgyökeres magyarságból, de a nemzetiségi vidékekről van összeszedve! Nem egy püspök ur, ha ön Perger János székével ennek theologiai tudományát és szellemét is örökölte volna, amit persze a kormány nem adhatott, akkor megértené most a katolikusok küzdelmeit. De nem érti meg, mert a régésznek ideáljai csak kötörmelek és cserepek. Mi magyar katolikusok azonban tiszteletben tartva a püspöki szék tekintélyét s tovább folytatva a katolicizmus jogos harcait, napirendre térünk a kassai körlevél felett, azon tudatban, hogy az emberi elethez az ilyenféle botrányok is tartoznak, melyek elszomorítanak, de utójára is — elmúlnak. Babics püspökre egyébként a katolikus néppárt vezérnapja a „Fejérmegyei Napló” is rácsítal, midőn így szól: „Tudjuk, hogy az egyenetlenkedés káros mindenütt és mindenben, de arra a szerepre nem vállalkozhatunk és azt a helyzetet el nem fogadhatjuk, hogy a béke kedvéért kötelességet mulasztunk”. — Szomorú szerep, mikor a tanítványok kénytelenek oktatni a tanítót. Szelden, óvatosan tesszük ezt, vajha megértené azt Sigmundus, amit Zsigmond nem értett.

Népiskoláink Nyitramegyében.

Libertiny Gusztáv Nyitramegye tanfelügyelője egy nagy gonddal összeállított kimutatást terjesztett be e hó 15-én Nyitramegye közigazgatási bizottságának, mely megérdeklődött, hogy szélesebb körökben is ismerjék.

A tankötelesek és iskolába járók:

A tankötelesek összes száma 76137
ezek közül 6—11 éves fiú 25291
" " " " leány 25716
összesen 51007

12—14 éves fiú 12507
" " " " leány 12623
összesen 25130

Vallás szerint: róm. katolikus 58692
reformatus 1453
lutheranus 10308
zsidó 5684

Nyelv szerint: magyar 17988
tót 53374
német 4874

Az iskolába járók főösszege 69033
ezek közül mindennapi elemi iskolás
fiú 25306
leány 23925
összesen 49231
ált. ismétlő iskolás fiú 8892
" " " " leány 7985
összesen 16877

Tényleg iskolába járt a
katolikus tankötelesek közül 90 3/4 %
reformatus " " 98 %
lutheranus " " 88 %
zsidó " " 99 %

Az iskolába járók legnagyobb százaléka a zsidóké, mert egyrészt aránylag vagyonosabbak, többen laknak városokban és tényleg többet fordítanak e célra. Ugyanez mondható a Farkasd és Zsigárd vagyonosabb községekben élő reformátusokról, kik továbbá jó részt mint a megye nagyobb városaiban élő hivatalnokok gyermekei szintén könnyebben férnek az iskolához. Legkedvezőtlenebb a viszony a lutheranusok közt, kik nagyrészt mint irtványosok legkevésbé találnak alkalmat, hogy iskolát építhessenek, vagy a már fennállóba járassanak.

Iskolából kikerült és 12. életévet betöltött gyermekek közül s írni és olvasni megtanult 7619.

Egyáltalában nem járt iskolába fiú 1116
" " " " leány 5988

Népoktatási tanintézetek száma 463,
római katolikus köztök 300 iskola

reformatus " 10 "
lutheranus " 44 "
zsidó " 56 "
zsidó polgári " 1 "
állami elemi " 25 "
polgári " 4 "
községi elemi " 19 "
felsőbb népiskola " 1 "

Ha a katolikus tanköteleseket azok iskoláihoz viszonyítjuk, úgy a lutheranusoknak nem 44, hanem 53 iskolával kellett volna birniok, tehát az evangélikusok nem csak iskoláik látogatásában, de azok felállításában is jóval hátrább vannak a katolikusok mögött. Míg a zsidók az iskolák felállításában a katolikusokat is jóval felülmúlják.

A 463 megyei tanintézet között volt

magyar tannyelvű 198
német " 7
tót " 160
német-magyar " 1
tót-magyar " 97

A római katolikus iskolákból 80-ban magyar volt a tannyelv, míg a lutheranusok 44 iskolájából egyetlen egy sem volt magyar tannyelvű. Látszik, hogy a tanfelügyelő e tekintetben semmit sem ért el éppen saját hitfeleinél. Az állami és polgári iskolákban valamennyiben magyar volt a tannyelv. Legfeltűnőbb azonban, hogy az izraeliták valamennyi 56 iskolájában kizárólag magyar

részt esiklándoztatva az alkalom által, nem hajlott anyja esdő szavaira; elment. — Bár ne ment volna. — A vendégek sorában volt egykor vetélytársa, ki egykor nevének, akkor még lányak udvarolt, s kit Aladár kiűtött a nyeregéből. A sarkasmusairól különben is ismert fiatal ember feljogosítottan hitte arra magát, hogy Aladárt mediumául vegye. Csak úgy szórta a csipőnél-csipősebb viceket, Aladár nem csekély bosszantasára, ki azonban végre is megelégedte a kellemetlenkedést s erősen rászólt a gúnyolódóra. Az elhallgatott ugyan, de a társaság szétoszlása után gombasággal igyekezett visszaadni a megfeddetést. Aladár sértődve távozott és segédek után látott, kik által ellenfelét provokáltatta. A párbaj elhatározott s másnap 8 órakor volt megtörténendő. Aladár otthon ügyéről mit sem szólt, csak levelet hagyott hátra, melyben a történeteket leírva, anyjától s nejétől bocsánatot kérve búcsúzik.

Ezt a levelet írásztalára helyezve másnap korán távozott hazulról. Távozása feltűnt nevének, ki dolgozószobájába sietett, hol is a levélre bukkant, mely őt címezte. Izgatottan bontotta fel a papírost s szegény szíve majd megrepedt fájdalomában az olvasottak után. — De nem volt ideje töprengeni. Első gondolata volt, ha még lehet,

volt a tannyelv s csak egyben német-magyar, amiből alighanem kétség fér.

A 463 népiskolában 767 tanító működött. Ezek közt róm. katolikus tanintézetekben 454, reformátusoknál 11, lutheránusoknál 44, zsidóknál 123. Képesített tanító 725, nem képesített 42 (35 kath., 7 lutheránus). Rendes tanító 624, segédtanító 143. Férfi tanító 673, tanítónő 94.

Érdekes kiemelni, hogy a tankötelesek a legutóbbi népszámlálás adatai szerint a lakosság 19 2/10%-át képezik. Az iskolalátogatása a múlt évben emelkedett, amennyiben a tankötelesek közül az 1892/3. tanévben 89 09/100%, a lefolyt tanévben pedig 90 66/100% járt iskolába.

A F. M. K. E. jövője.

Ezen cím alatt a közművelődési egyesület titkárától hosszabb cikket kaptunk, melyben a Fmke mai állapotával foglalkozik. Rámutat arra, hogy legújabb bizonyos stagnációt lehet sokfelé tapasztalni, melynek első következménye az, hogy egyes törvh. választmányok, ahelyett hogy fokozódó szükségleteik fedezésére saját jövedelmeiket is igyekezzenek fozozni, egyszerűen mind nagyobb követelésekkel fordulnak a központi pénztárhoz. Majd így folytatja: Baj, komoly baj az, hogy igen kevés ember vesz részt az egyesület működésében. Hiszen ha többen érdeklődnének e nemes ügy iránt, úgy sehol sem támadhatnának nagyobb pénzügyi kalamitások sem, mert azokon egy bál vagy műkedvelői előadás könnyű szerrel segíthetne. De hát ahelyett, hogy a farsangon az egész Felvidéken minden jelentékenyebb városkában kulturbált rendeznének, mint Erdélyben teszik, ahelyett ölbe tett kezekkel panaszkodnak a közönség közönye miatt és takarékoskodnak a kulturális kiadásoknál, nem költenek másra, mint a kisdedővokra. Holott lelkesedéssel jelentette ki már a második közgyűlés, hogy pusztán kisdedővokkal nem lehet magyar kultúrát csinálni. De az óvó, ha egyszer megvan, igen kényelmes intézmény, meg magától is, ha senkinek törődik is vele. Persze, hogy nagyon üdvös lenne, ha a felügyelő bizottságok mindenütt állandóan foglalkoznának a rájuk bízott intézetekkel; ha a tagok hetenkint bejárogatnának az óvóba és nemcsak akkor, mikor az évi jelentéshez az adatokat kell összeszedni. De azért az óvó enélkül is fennállhat. De tanítókat okosan és igazságosan jutalmazni; a gyerekeket magyar imádságos és énekeskönyvre szoktatni; iskolai és népkönyvtárakat szervezni; segélyezett magyar óvókat és iskolákat ellenőrizni; ifjúsági olvasóköroket alakítani faluhelyen és azokat erkölcsileg, anyagilag istápolni; a magyar színészet sorsát az adott keretekben biztosítani: mindehhez a tagok lelkes, folytonos munkája kívánatik meg, mely munka jutalma csaknem mindig sokkal kisebb lesz ugyan, mint egy snájdig szónoklaté, melyet valaki a közgyűlésen, vagy az ezt követő banketten mond, mely munka azonban sokszorta jobban

meggátolni a bajvivást. Fejöltözöködött tehát és sietett az erdő felé, mely mint a párbaj helyszíne volt megjelölve férje levelében.

A párbajozók ezalatt megérkeztek a tisztásra, segédjeik kimérték a helyet s megtölték a pisztolyokat. Az ellenfél illette meg az első lövés, pisztolya azonban csütörtököt mondott. Ekkor Aladár felemeli fegyverét, az elsült s egy fájdalmas sikoly rezzenti meg a levegőt. A füst szétoszlott s egy nő holtteste hevert a két párbajhős között. Aladár rögtön felismerte nejét s iszonyú ordítással vetette magát a hullára. Neje későn ért előtérbe, mikor Aladár pisztolya elsült. Még csak annyit tudott mondani: „Élj gyermekünknek“.

Aladár az eset végkép megtörte, lelkére homály borult, élőhalott volt. Egy híres elme-gyógyintézetbe vitték, hol ugyan mérsékelték baját, de tiszta öntudatra soha sem jutott többé.

V. Géza.

Sziporka.

Vasuti kupében. Zsidó utas (a szomszédjához): Micsede volla az ór? — Nem zsidó utas: Katolikus. Miért kérdezi? — Zsidó utas: Osztot hittem, hodj kúrúsztenygy oz ór.

szolgálja az annyiszor emlegetett haza érdekeit, mint a legragyogóbb ekesszólással elmondott beszéd.

Nem szabad mindent a központtól, meg a választmányi elnökségektől várni. A társadalomban oly nagy átalakulást, mint a milyenre mi törekszünk, csak maga a társadalom képes előidézni. Bürokratikus intézkedésekkel nem lehet magyar közművelődést csinálni!

Mindenkinek, akinek szívében fekszik a magyar nyelv és szellem terjedése, ki kell vennie részét a nagy munkából, melyet ezen magasztos cél elutasíthatatlanul követel. Nincs olyan kis ember, aki ne használhatna; és nincs olyan előkelő állás, mely az ezen munkában való részvételtől dispenzálna!

A két forintnyi tagsági díj, az a legkevesebb! Erre is szükség van, de hiába fizetne 6000 tanuk akár tizannyit is, ha e pénz bölcse felhasználásánál nem nyújt minden művelt felvidéki magyar segítőkezdet, ha a tagok munkabírásukat is nem bocsájtják az egyesület céljai szolgálatába!

A hazaszeretet követeli ezt tőlünk; ideje volna, hogy e parancsát megértsük mindannyian. Ha várát ostromlunk, el kell mennünk a vár alá és meg kell rohanni falait, mert a beszédek, melyek a zöld és fehér asztaloknál elhangzanak, sajnos, semmi kárt sem tesznek az ellenséges bástyákban.

... Es e bástyák még mindig nagyon szilárdan állanak, sőt ha túrjuk, hogy ellenségeink figyelmessé téve hírlapi cikkeink és lendületes beszédeink által, folytassák a bástyák megerősítését, nálunk a Felvidéken is bekövetkezhetik az, ami a királybágon túl már bekövetkezett, mi magyarok leszünk kénytelenek védelmi állásba helyezkedni.

Tehát lassunk idején a komoly, az igazi munkához!

Dr. Kostenszky Géza.

Levelezés.

Bánkeszi, 1895. január 14.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Bánkeszin e napokban az iskolás gyermekek által a „Karácsonyi éj” című három felvonásos pásztorjáték adatott elő.

A tisztán tót ajkú gyermekek meglepő magyaros kiejtéssel mondták el magyar szerepeiket; megértve és átérzve a szöveget, könnyedén mozgattak a világot jelentő (Bánkeszin is világot jelentő? Szerk.) deszkákon. — A siker újabb bizonyítéka annak, mily sokat tehet s mennyit érhet el egy szorgalmas és akaraterős tanító növénydekeivel.

Növekedő lelkesedéssel és gyönyörrel szemlélték a darabot Kis- és Bánkeszi községek nagyszámú megjelent lakosai, elragadtatásukban megzavarodva a boldogságtól mit gyermekeik haladása és ügyessége okozott.

Az előadás 1 1/2 óráig tartott. A színpad 3/4 méteres emelvényen, egész városias dekorációkkal volt ellátva s az egész darab bengáli fénynyel világitva.

A nagy tapsvihár és tetszészaj közepette alig lehetett a falu tevékeny jegyzőjének s a magyarosodás egyik kiváló harsosának Wladár Pálnak szóhoz jutnia, ki méltányolni akarván a rendező tanítónak, Lahyicska Józsefnek fáradozását, az egész község nevében forró köszönetet mondott ezen megható és lelekelmélő látványért, kívánva neki kifogyhatlan erőt és kedvet e fáradságos és senki által nem méltányolt magasztos működéshez.

Ugyancsak Bánkeszin még az elmúlt év utolsó heteiben, ft. Flügler János plebános vezetése mellett olvasó kör alakult az iskola helyiségében, hol a köznépek való magyar szellemű felolvasások tartatnak. Örövendve lehet tapasztalni a közlátogatottságát. Ez intézmény kettős haszonnal jár, mert egyrészt a fiatalság sok hasznos dolog tudomására jut, másrészt elvonja őket a kocszmától. — E törekvő község 1 év alatt 10 esztendővel haladt. Az iskolák kibővítése mellett saját költségen állami óvodát állított fel, mely hivatva van a magyar szellemet és nyelvet a zsenge kis gyermekekbe bejuttatni. Így aztán könnyítve van az iskola feladatán is, mert a növénydekek bővebb ismereteket szerezhetnek, ha már a magyar nyelvet csak némileg is bírják.

Bárcsak minél több község követné a törekvő bánkesziek példáját! Ugy nem kellene felteni édes hazánk jövőjét.

Egy jelenvolt.

Helyi hírek.

Képviselő-választási értekezlet.

Tegnap, szombaton jan. 19-én a „Nyitramegyei Szemle” szerkesztőségében gr. Zamoyski Jenő elnökölete alatt egy szűkebb körű értekezlet tartott azon valószínű eshetőségre, ha Nyitrán képviselő választás volna megejtendő. Az értekezleten egyházi és világi előkelőségeink és intelligenciánk vett részt, mely az eljárási módozatot megállapította és csak az alkalmat várja, hogy akcióba léphessen. Vidéki elvtársaink meg lehetnek nyugodva, a legnagyobb poutossággal, legnagyobb tevékenységgel fogunk közreműködni és csak meleg érdeklődésöktől fog függni, hogy ügyünk győzelemre jusson. A főrendiházi ellenzék s a képviselői körökben már eddig is a legelőkelőbb figyelemmel kísérik a nyitrai fejleményeket, s már is eleve el lehetünk készülve, hogy a képviselői körök személyes részvétele mellett fog végbemenni a választás. Bizalom, velünk az Isten!

Az iskolás gyermekek felruházására karácsonyi ajándék címén adakoztak még Tombor Kornél ur 5 frt 39 kr, Ronchetti József 3 frt 20 krajcár.

A „Nyitramegyei Szemle” mely a múlt évben annyiszor hangoztatta a városi telefon eszméjét, most vágyát teljesítve látja. A város területén tehát létesül a telefon s egyik legelső abbonense lesz a „Nyitramegyei Szemle”. A szerkesztőség rendkívüli előnyére használhatja fel a villamos technika ezen hasznos vívmányát, amennyiben jóbarátai a város bármely részéből bármikor beszélhetnek vele. Előnyben lesz az azért is, mivel Huszár István könyvnyomdája hasonlóképp a telefonhálózatba lép. Együttal örömmel jelentjük, hogy Bende Imre nyitrai püspök ur ó méltósága saját nevében, valamint Vagner József apátkanonok ur a katolikus kör nevében az aláírókhoz csatlakozott. Üdvözöljük az új haladást.

A nyitrai telefonhálózat, mely Fischer gözmalmi igazgató kezdeményezésére alakult, már elérte a megkívánt minimum-számot: 35-öt. Ezek közt van, mint említettük, Bende Imre nyitrai püspök, a „Katholikus kör”, a „Nyitramegyei Szemle” szerkesztősége, Huszár István könyvkereskedése, Árpád gözmalom, Malatagyártó r.-társaság, Nyitrai hitelbank, Árpássi Imre, Nyitrai Iparbank, Löw Simon, Engel József, Steiner Mór, Gerstl Gyula, Guttman Vilmos, Csernyák Rezső, Thuróczy Vilmos főispán, Hungaria hengermalom, Schiller-kávéház, Felsner Jónás, Lindner-Rosenfeld, Feith és Haas, Kramer Adolf, Frischer Mór fia, Stein Dávid, Guttman Izidor, Klein A. fia, Nyitrai takarékpénztár, Brezanyi, Metzger Ede gyógyszerész, Nyitrai népbank, Nyitrai önkéntes tűzoltók egylete, Grosz József kávé-s, Pongrácz Kálmán, Weisz Sándor.

Alleker emlékének. Nyitraváros polgárai, kik az oly váratlanul kimúlt Alleker Lajos k. r. tanár emlékét, szeretetök és ragaszkodásuk jeléül megörökíteni óhajtják, a gimnázium évkönyveiben egy „Alleker Lajos-alapítványra” adományokat gyűjtene, s egy két nap alatt 89 frtot irtak alá. Épülve a polgárság e nemes kegyeletén magunk is melegen kérjük a többieket, kik e célra még nem adakoztak s Alleker Lajos emlékének megörökítésére bármilyen csekély összeget is szánnak, szíveskedjenek azt lapunk szerkesztőségének (Felsőváros Roskoványi-könyvtár, vagy pedig Huszár István ur könyvkereskedése útján) beküldeni. Eddig Tombor Kornél gyógyszerész ur gyűjtő-ívén a következő adományokat vettük: Tombor Kornél 25 frt, dr. Bangha István 10 frt, Miklóssy Arthur 2 frt, Metzger Ede 25 frt, Huszár István 10 frt, „Egy, ki többet szeretne adni” 1 frt, N. N. 5 frt, dr. Bienenstock Ignác 2 frt, Miklóssy Janka 2 frt, Bócz Antal 2 frt, dr. Tóth János 5 frt. Összesen 89 frt. Az alapítványból egy Alleker-Lajos-ösztöndíjt terveznek a nyitrai gimnáziumnál, s így az adományozók egy emberbaráti célt is támogatnak, midőn hozzá járulnak elhunyt barátjuk kegyeletének megőrzéséhez.

Nyitrai dalegylet. A helybeli dalegylet tagjai, valamint azon urak, kik ezen egyletbe mint működő vagy pártoló tagok belépni óhajtanak, felkéretnek hogy hetfőn f. évi január 21-én d. u. 6 órakor a „Lakner“-féle szállodában I. emelet 4. sz. teremben sürgős, az egyleti működésre vonatkozó értekezés céljából megjelenni sziveskedjenek. Az ideigl. választmány.

Cserenyey Imre.

Egy golgothai kinszenvedésnek utolsó jelenete játszódott le e héten Cserenyey Imre Nyitramegye segédtanfelügyelőjének elhalálása alkalmából. A sokat küzdött ember példás keresztény türelemmel zárta le szemeit örök nyugalomra. A boldogultban a katolikus egyház egyik legbuzgóbb fiát, a népiskolai tanúgy egyik legtevékenyebb munkását vesztette el, ki különösen a megyei népiskolák vezetése körül mint állami tisztviselő is, mindenkor azon volt, hogy a katolikusok érdeke csorbát ne szenvedjen. A megboldogult számos tanúgyi és egyéb közleményt, cikket dolgozott a „Nyitramegyei Szemle“-be is, melyeket mindenkor keresztény gondolkozásból, könnyen gördülő irány és zamatos magyarság jellemezett. Tizenhét évig szolgált Nyitramegye tanúgyet, mindig kereszttel vállain, mely még inkább súlyosodott, midőn 1893. év őszén egy kocsizás alkalmával szerencsétlenül feldőlt, mely baleset után végleg a legnagyobb kínok közepette, melyeket csak nehenek önfeloldozó ápolása enyhített némileg, ágyhoz volt szegezve másfél évig, mig nem megváltotta szenvedéseitől a könyörületes halál. Cserenyey eseténél az emberbaráti szeretet szép példáját tapasztaltuk Libertiny Gusztávnál, ki dacára annak, hogy Cserenyey csupán irodai terepen lehetett segítségére, és nem a közigazgatási bizottságban, sem az iskolák látogatásánál nem helyettesíthette, még sem terjesztette fel nyugdíjazásra. Ezt a boldogult is mindig elismeréssel hangsúlyozta s ez szerzett neki irrt végtelen fájdalomra. Temetése nagy részvételt ment végbe, melyen a tantestületek és a város érmeje képviselve voltak. Hogy a megboldogult mily közbecsülésben állott, bizonyítja ama számos koszoru, melyet magával vitt utolsó emlékül a sírmezőre. Ezek közül kibetűzhetjük: A gyászoló család koszoruját, — „Szeretett Imrénknek“ Stefánia és József (Horváth József törv. bíró), — „Unokabátyámnak“ Imre (Lukácsy Imre). — Remek koszorút adott a nyitrai papság azon felirattal „Az egyház hű fiának — nyitrai pap-barátai.“ — „Felejtethetetlen barátjának“ Zongor József. — „A városi róm. kath. tantestület kegyelete jeleül“. — „Nyitramegye tanító-testülete Cserenyey Imrénak“. — „A nyitrai izr. tantestület mely tisztelte a tanúgy bajnokának“. — Feltűnt egy elővirág-koszoru azon felirattal „A hű tisztársnak, szeretett barátjának Libertiny Gusztávnak“.

Köszönetnyilvánítás. Forró köszönet mindazon jó barátoknak, tanítótestületeknek, rokonoknak és a tisztelt közönségnek, kik felejtethetetlen ferjem, édes atyánk végtiszteségadása alkalmával megjelentek. *A Cserenyey-család.*

Zsarolás. M—nyi, nyitrai ügyvéd, mint lapunknak jelentik, e héten két kisrippényi paraszt kliensetől pénzt követelt. Az atyafiak azonban hivatkozván arra, hogy ők már Valások volt nyitrai ügyvédnek, kinek irodáját M. átvette, egy 800 frtos kötvényt tettek le biztosítékul perköltség fejében, vonakodtak az ügyvéd követeléseinek eleget tenni, mire ez revolvert rántott és lövéssel fenyegette. A rippényi civis azonban hozzá ugrott, a fegyvert kiragadta kezéből és nyomban panaszt emelt a nyitrai rendőrkapitányságnál. A kapitányságnál a revolvert lefoglalták s M. ügyvédet feljelentették az ügyészségnél.

A nyitrai zsidó hitközség népesedési mozgalmá. Az 1894. év folyamán Nyitrán született, meghalt és esketett izraelitákról kimutatást vettünk. E szerint született szorosán véve Nyitrán és Párutcán összesen 115 zsidógyermek (köztök 67 fiú, 48 leány), ami az izraelita lakosság 2·87%-ának felel meg. Meghalt 40 fi- és 28 nőnemű lakos, összesen 68, a lakosságnak tehát 1·7%-a; esketve lett 29 pár. A nyitrai anyahitközséghez tartozó fiúhitközségekben pedig született 26 fi- és 18 leánygyermek, összesen 44; elhalt 4 fi, 7 nő, összesen 11; esketés pedig volt 7. — Két dolog tűnik fel e számsornál, egyrészt a fineműek túlnyomó száma a nőnem felett (58·2 százalék 41·8%-ellen), holott a katolikusoknál éppen az ellenkezője áll. Másodszor pedig az aránylag csekély születési szám. Mig ugyanis a

zsidók, kik éppen szopora természetükről ismeretesek, csak 2·78% születést tudnak felmutatni, addig pl. a nyitrafelsővárosi róm. kath. plebánia területén a születési százalék 7%.

Náday Ferenc, nyitrai vendégiszereplése alkalmából a nyitrai társadalom érmeje e hó 18-án táncvigalomban végződött társas vacsorát rendezett a Szarvas-vendéglő nagytermében. A mulatság reggeli 3 óráig tartott.

Carambole. Schiller kávéháza e hét folyamán két alkalommal is sajnálatos összeütközésnek volt színhelye. Mindkét esetben ügyvédek voltak a főszereplők. Nem akarjuk a szomorú esetet tovább terjeszteni, csak tudomást véve róla sajnálatunknak adunk kifejezést, hogy művelt emberek is annyira megfélekedeznek magokról.

A nyitrai torna- és vívőkör tegnapi szombaton este saját helyiségében mint lapunkat értesítik, táncestélyt rendezett.

Nyitraváros népesedése. Azon alkalmából, hogy a múlt évi születéseket és halálozásokat hoztuk, érdekesnek tartjuk feleleveníteni Nyitraváros legutóbbi népszámlálásának eredményét. Eszerint van Nyitrán 1142 ház (504. A zárjelben foglaltak a külterületek: Zobor, Csermány, Majorok stbbire vonatkoznak). A lakosokból 5960 fi (308) és 6982 nő (287). Alig van város, mely aránylag oly nagy nőbőbbletet tudna felmutatni, mint Nyitra, hol tehát ily viszonylag csekély lakosságnál 1022 nővel több van, mint férfi. A lakosok közül 8912 (583) róm. katolikus. 47 reformatus, 184 lutheranus és 3784 zsidó. Közölök 4861 magyar, 3222 német és 4728 tót.

A nyitrai kir. törvényszék, ügyészség és járásbírósság összes tagjai f. hó 18-án közös értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a távozó Szilágyi miniszterhez bucsu, az új igazságügyi miniszterhez Erdélyihez pedig üdvözlő feliratot küldenek.

Nem megy a színházba. Minap, hogy az Allesh-társaság előadta Krisztus urunk kinszenvedését a nyitrai színházban, erősen kapacitáltak egyik ismerősünket, hogy jöjjön velünk. — Nem járok a színházba. — Hát így pártolja a művészetet? Jöjjön legalább most Krisztus urunk kinszenvedésére. — Nem megyek, mondá a reinitens ember. A feleségemmel, ha jókedvűek vagyunk, előadunk otthon bohózatot, dalolunk akár egy operetben, néha van dráma, sőt hetenkiint legalább egyszer repertoírira kerül — Krisztus urunk kinszenvedése is.

A budapesti Szt. Imre-egylet jávára, az előző számban történt felhívásunk folytán *Kmettykó Pál* főgimn. tanár 5 frtot adományozott. Átküldjük az egyletnek s egyuttal ismételve felhívjuk olvasóinkat ezen fontos hivatásu kath. egylet támogatására. A további adományok közvetítését szívesen elvállaljuk.

Gabonaárak a nyitrai piacon jan. 18-án: Buza 6 frt — 6 frt 30. Rozs 5 frt 20 — 5 frt 30 kr. Árpa 6—7 frt. Kukorica 6 frt 50 — 6 frt 70 kr. Zab 7 frt — 7 frt 50 kr. Bab 7 frt 50 — 7 frt 75 kr.

Vegyes hírek.

Egyházmegyei hírek. *Opatovszky József,* újonnan kinevezett facsói plebános, ezen javadalomról lemondván, továbbra is meghagyatott Csernén segédlelkésznek; a facsói plebánia ideigl. vezetésével pedig *Adámik Ignác* lett újra megbízva.

Kinevezés. *Grezlő János* áll. iskolai tanító a nyitramegyei tanfelügyelőséghez tolnokká, *Zsilinszky István* nagycétényi postamester Nagy-Lehota, Lehotka és Hrádec községek egyesített áll. iskolájához tanítónak, *Winter Ferenc* nyitrai járásbíróssági díjnok Aranyos-Maróthra irnokká, — *Dr. Takács Bernát,* nagy-igmándi járásorvos Galgócra járás-orvosnak nevezetett ki.

Áthelyezés. *Vojtek Aranka* állami elemi iskolai tanítónő Aranyos-Maróthra, *Trinksz Berta* kunos-vágási tanítónő pedig Nagy-Ugrócra helyeztetett át hason minőségben.

Halálozás. *Csernyánszky István,* nyitravárosi esperes-plebános, f. hó 13-án életének 81. évében végelgyengülés folytán elhunyt. A boldogult a bécsi Pázmáneumban végezte tanulmányait Haynaldal és Strossmayerrel egy

időben. Felszenteltetése után tanulmányi felügyelő, majd tanár lett 1838-ban a nyitrai papnöveldeben a bibliai tudományból. A görög és zsidó nyelvben még szakemberek között is szokatlan jártasságot sajátított el. Bámulatos emlékező tehetségéről egész mondakör képződött. Így pl. hogy egyik tanártársával, a boldogult Rihával fogadott, hogy melyik tanul meg előbb könyv nélkül egy oldalt valamely kijelölendő klasszikusból. S midőn Riha a tanárok bámulására egy fél óra alatt hibátlanul recitálta el a szöveget, Csernyánszky mosolyogva tromfolt rá, hogy ő a disztichonokat alulról felfelé és hibátlanul elmondani tudja, s meg is tette. Mint kitűnő népszónok is volt ismeretes. 1848-ban, mint fiatal tanár a nyitrai piacon emelvényről magyarázta a népek az alkotmány pontjait. Ezért aztán 1849-ben eltávolították a szemináriumból és Zsérén kapott lelkészi állomást. De száműzetésében is méltányolták szónoki tehetségét, mert midőn 1850-ben a vártéren álló Mária-szobor száz éves jubileumát ünnepelték, Palugyay püspök Csernyánszkyt hitta meg az ünnepély szónokának. 1869-ben Zsámbokréthre lön kinevezve lelkésznek, hol a derült kedélyű, agg korában is ifjulelkű öreg ur híveinek részvételtjes atyja, s közszeretnek örövendő jóbarát működött. — *Justh Árpád* szomorfalvi birtokos e hét folyamán elhunyt. — Érsekújvárott *Spáczay Lajosné* szül. Miklóská Hermin asszony életének 30. évében f. hó 10-én tifuszban elhunyt. — Trencsénben pedig *Vécsey Gizella* grófnő, ki csak néhány napja, hogy oda költözött Vágújhelyről, f. hó 11-én jobblétre szenderült. — Nyugodjanak békében!

A jó tett önmagát dicséri. Wagner Sándor és Nándor a fővárosban lakó kovarcai birtokosok, a tanúgy lelkes barátai s a szegény kovarcai óvodás s tanköteles gyermekek nemeslelkű jótévi, mint minden évben, úgy az idén is 56 szegény gyermeket jó meleg ruhaszövettel ajándékoztak meg, melyet karácsonykor Pittner plebános osztott szét. Ugyancsak Wagner Sándor ur adozatkészsége lehetővé tette egy kis olvasó-kör létesítését Kovarcon; a plebános rendelkezésére bocsátott pénzen hazafias, hasznos s mulattató olvasmányokat szerettetett be. Ezeket a nép anynyira megkedvelte, hogy szabad idejét inkább olvasással tölti, mint a káros erkölcsrontó korcsmazással. Továbbá évente 10 frtot szokott ajándékozni a magyar nyelvben legjobb előmenetelt tett gyermekek jutalmazására. Az idén az ő adozatkészségéből fali olvasó-táblák szerzetettek be az iskola számára, a templom számára pedig 20 példány „Cirkevny Spevnik“, a templomi népének előmozdítására. Valóban a jó tett önmagát dicséri.

Hitelesítsük a mértéket! Nyitraváros rendőrkapitányától a következő felhívást vettük: Nyitraváros területén a mértékek legutóbb 1892. évben lettek hitelesítve. Miután tapasztalatok mutatják, hogy a mértékek helyessége 3 év alatt érzékenyen változik; azoknak hitelessége érdekében elrendelem, miszerint az 1875. évi december hó 2-án 58,438. sz. a kelt m. kir. belügyminiszteri rendelethez csatolt „Utasítás“ 17. §-a alapján az összes hossz-, folyadék-, ür-, súlymértékek és mérlegek 1895. évi február hó 15-étől kezdve egy hó leforgása alatt a v. mértékhitelítő hivatalban (üregi út I. sz.) újra hitelesítendők, annál is inkább, mivel a megejtendő felülvizsgálat alkalmával talált oly mérték, a mely újra hitelesítve nincs, hitelesítetlennek fog tekinteni és tulajdonosa az 1879. XL. t.-c. 136. §-ában meghatározott pénzbüntetéssel fog sújtatni. — Nyitrán, 1895. évi január hó 14-én. — *Rédely Géza,* s. k. rendőrkapitány.

Nyitramegye vasutai. A nyitramegyei vasutakra vonatkozólag, mint ismeretes, három tervezet lön benyújtva a megye bizottságának. Ezek szakemberekhez lőnek elküldve Budapestre elbírálás végett. Az egyik szakértő, Boros Béni, habár még végleg nem nyilatkozott, e hét folyamán mégis azon nézetének adott kifejezést, hogy sem Arnoldi ajánlata, ki 1000 frt tiszta jövedelmet kér biztosítani a megyétől kilométerenkint, sem az „Union Baugesellschaft“ tervezete, mely szerint a megye az elsőbbségi kötvényeknek 3½%-os kamatát köteles volna biztosítani, nem vehető komolyan figyelembe, mivel a megye kötelezettséget nem vállalhat sem a kamat, sem a tiszta jövedelem biztosítására. Még ugyan végleges

válasz nincsen, de aligha nem a fentebbiekben kell tekintenünk a végeredmény előre vetett árnyékát.

Tisztújítás Vágújhelyen. Nevezetes városa a Felvidéknek Vágújhely nemcsak azért, mert ott van legszebb temploma, de azért is, mert a zsidók jelentékenyen elszaporodtak ott. A város lakossága majdnem felerészben zsidó, vagyoniilag pedig legalább is $\frac{1}{2}$ részben urai a városnak. Innét magyarázható ama jelenség, hogy nemcsak bírja zsidó, hanem a f. hó 11-ére kitűzött városi pénztárnokválasztáskor a többség akarata újból Izrael egy fiát, Lövinger Samut emelte e polcra.

A vágújhelyi róm. kath. iparosok egyesülete f. hó 13-án tartotta évi rendes közgyűlést. A gyűlést sz. mise előzte meg, melyen a tagok testületileg vettek részt. Huszár Gyula segédlelkész elnök rövid beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Beszédében szolt az egyesület magasztos hivatásáról, a tömörülés hasznosságáról. Ezután áttért az egylet mult évi működésének esetelesére, s mint örvendetes tényt konstatálja, hogy a már eleterős testület minden tagja dicsérőleg iparkodott megfelelni nemes feladatának. Végül buzdítja a tagokat férfias kitartásra, példás magaviseletre s kívánja, hogy az egylet legyen a városban mindinkább elharapódzó urhatnámságnak s ezzel az anyagi tönkrejutásnak megátalója. Az élénk tetszésnyilvánítás megszüntével, a mult évi számadások átvizsgálása következett. Kitént, hogy az egylet már vagyoniilag is megerősödött, mert a számadások 335 frtnyi pénzvagyont tüntetnek fel, mely összeg főképp tagdíjakból s egyéb önkéntes adakozásokból folyt be. Szegénysorsu s beteges iparosok fösegélyezésére 142 frtot fordított az egylet. A tisztikar választására kerülván a sor, közfelkiáltással megerősítették a régiek. Elnök: Huszár Gyula, világi elnök: Pacsesz Károly, pénztáros: Sztánék Mihály. Választmányi tagok: Mally Mihály, Lieszkovszky József, Mally János, Pismany Károly, Klucsovsky Mihály és Chudik Antal. — Végül megemlékezvén az egylet alapítójáról, mélt. gróf Pongrácz Adolf prépost urról, ki az egyletnek védnöke s jötevője, a gyűlést az elnök bezárta.

A vágújhelyi kaszinóban a tisztválasztó közgyűlés f. hó 6-án folyt le. A volt tisztikar teljes létszámban megmaradt és pedig Biróczy Flór ügyvéd elnök, Szentiványi Zsigmond főmérnök alelnök, titkár Kósch Sándor, pénztáros Péter József s háznagy Zeller Dezső urak. A választmányi tagokra adott szavazatok megszámlálása s felolvasásánál némi zajos jelenetek merültek fel, mert világossá lett, hogy bizonyos politikai és vallási ellentétek még mindig befolyásolják a kör beléletét s bizonyos tervszerű összműködése némely egyéneknek, kik már a mult évben is elnök-krizist idéztek elő, melynek következtében akkor Lévy Antal orszgy. képviselő az elnökségtől önként bucsut vett. Most is a választmányban a legerdemesebb egyének mellőztettek, minék hatása alatt ugyancsak Lévy Antal, valamint Puchovszky István, Husz János, Braun Simon, Czeller Lajos, Ketzler Zsigmond megválasztásukat el nem fogadták. Hogy a közbecsülésnek örvendő Józsi bácsi, mint az egyletnek egyik veterán alapító tagja, mint vágújhelyi törzslakos, a ki nem egyszer igazi magyar vendégszeretettel látta szívesen házában a kör tagjait, mi által érdemelte meg a mellőztetést, azt csak azok tudnák indokolni, a kik erre összeműködtek.

Báró Edelsheim-Gyulay sz. jános-elefánthi kastélyán szakadatlanul dolgoznak, hogy a paulinusok szerény barátházát fényes palotává gyúrják. Az eltorlaszolt ablakmelyedések s több mint egy méter mély fülkék kiburkoltatnak. A freskókkal ellátott egykori templom oldalfalainak festése már készen áll, (a boltozat hirneves régi freskói érintetlenül fenmaradnak) ugyszintén a szobák nagyobb része is pazarul ki van festve. A folyosókon és szobákban számos mozgó vas-kályha van felállítva, melyeket éjjel-nappal szünet nélkül fűtenek, hogy az asztalosmunka repedések folytán kárt ne szenvedjen. Különösen emeli a kastély díszét, hogy a kastély homlokzatán létezett öt relief-oszlop, gyönyörű fejezetekkel, melyek többszörös vakolás következtében már egészen eltűntek, most levakolás folytán újra

napvilágot látnak. Az eső-csövek sárga rézből vannak, valamint a manzard-ablakok szintén sárga rézzel vannak bevonva, ami különös pikáns kiné- nést kölcsönöz a külsőnek. A kastély főhomlok- zatán díszlik a kőből faragott Edelsheim-Gyulay- fele kettős címer, melynek sulya hatvan mé- termázsa. A volt zárda ódon körfalai áldozatul esnek az udvar nivellirozásának, melynek folytán elbűvölő kilátás nyílik a közel erdőségre. A kas- télynak lenyúló lejtője fenséges tájképet fog nyuj- tani, mihelyt az erdő tövében álló több zsellér ház le fog bontatni s a létesítendő park harmo- nikusan fog össze olvadni az erdővel.

Az érsekújvári dalegylet január hó 12-én az „Arany oroslán“ vendéglő nagytermé- ben műkedvelők közreműködésével a *vágújhelyi árvízkarosultak* javára színelőadást rendezett, mely oly fényes eredménnyel végződött, minőt Érsek- újvár ritkán látott. A következő három színmű- vet adták elő: „A bálkirálynő“, „A miniszterelnök bálja“, „Az egyetlen leány“. A darabok oly szép precízióval lettek előadva, hogy nem tudja az ember, a szereplő urak és hölgyek közül kit emel- jen ki? Az oroslánrész Szabó István főgimná- ziumi tanár és Mészáros Kornél urakat illeti, kik ezen élvezetet Érsekújvár városa és vidéke intel- ligenciájának megszerezték. A szereplő urak és hölgyek névsora a következő: Dr. Barsi Jenő, Csifáry Alajos, dr. Csepreghy Vilmos, ifj. Dubro- vay János, Kvetán László, Matyák Gyula, Mészá- ros Kornél, Oszy Dávid, Suasel József, Szabó Ist- ván, Szendrey Imre, Adler Regina, Csifáry Ala- josné, Kőszeghy Margit, Kőszeghy Julia, Moravitz Amália, Peitl Arabella, Róth Ilona, Stux Laura. A tiszta bevétel majdnem 400 frt. Bár többször is lehetne szerencsés Érsekújvár intelligenciájának — írja levelazónk — ily élvezetes műkedvelői előadást láthatni.

Regénybe való epizód. Kis-Baábon W. izraelita szatócsnak nem volt gyereke. Szem- rehányást tett emiatt nem egyszer nejének, lévén a zsidóknál az ó-kori felfogás szerint az igazi istenáldás a sok gyerek. Az asszony végre segí- tett magán, a hogy tudott, biztatta férjét, hogy lesz gyerek. Január 8-án este a szomszédból áth- ivta magához a parasztasszonyt fanni, ki 10 óra felé azt mondja, haza megyek kicsinyemet meg- szoptatni. Én is megyek, tegnap ott felejtettem a téli kendőmet — mondja a szatócsné. At is men- tek mind a ketten, a gazda nem volt otthon. A zsidó asszony ismét átesalta a parasztasszonyt magához, aki alig kezdette meg újra a fonást, a szatócsné kezd panaszkodni, hogy fájdalmi van- nak. Maradjon itt, átmegek a másik szobába, mondja a parasztasszonynak. Ki is ment, de a szomszédba, a kis gyermeket kivette a bölesöböl, ruhájából kivetkőztette s visszaesont esendben haza. Hirtelen levetkezve ágyba feküdt, a gyer- meket maga mellé vette s elkezdett kiabálni. A bejövő férjnek azt mondja, nézd itt a gyerek, fuss a bábasszonyért. A férj elrohant, a paraszt- asszony is hazament, keresi gyermekét, nincs sehol. Erre haza jött a gazda, és azt mondja: itt a szomszédban gyereksírast hallottam. Ekkor rajta törnek a zsidó asszonyon, mert mindjárt gyanították, hogy ő a Rachel a lopta el. A pa- rasztasszony megismerte gyermekét, de a szatócsné erősen állította, hogy az övé, most szülte. Meg- érkezik a bábasszony, ki amint ölébe vette a fiúcskát, azt mondja, hisz ez a gyerek már leg- alább öt hetes. És elvitte a parasztasszonynak. A gazda bejelentette az esetet az előljárásának. Tudósítónk írja, hogy a felek 50 frtért kiegyez- tek és a szatócs válni készül az öt bolondító Ra- chelájától. — Ha nem állítanak hitelesen, hogy ez tényleg megtörtént, az ember azt gondolná, hogy valami érdekes regénynek epizódjáról van szó.

Megölte a vihar. Januárius hó 13-14. közti éjjel olyan iszonyu orkán dühöngött Sza- kolca vidéken, melynek két mokriháji ember esett áldozatul. Az egyik bizonyos Sznopek nevű 35 éves takács, ki Holicsról Mokrihájra hazafelé bal- lagván, az uton előfogta a borzasztó szélvihar, mely a földre terítette s csakhamar hóból sirhal- mot domborított föléje. A másik pedig egy cigány- prímás, ki Szokolcán, balon egész éjjelig muzsi- kált, 2 óra tájban adta magát a nehéz utra, de

alig hogy kiment a városból, már is betemette a hó. A primást hétfőn, a takácsot kedden meg- fagyva találták.

Baában Mihálik József apát-plebánus ur buzgólkodása folytán kath. legényegylet ala- kult s ez alkalommal Zamaróczy János főszolga- bíró, mint alakuló gyűlési elnök, vezetése alatt a következő tisztviselők lettek megválasztva: Tisz- teletbeli egyh. elnök: Mihálik József, tiszt. világi elnök: Tribusz János városi jegyző, egyh. elnök: Brestyenszky Dezső s.-lelkész, alelnök: Janács József iparos, városi bíró, jegyző: Pechán István r. kath. tanító, aljegyző: Polakovics Antal keres- kedő, pénztárnok: Szomolányi Antal iparos, könyv- tárnok: Honó József segéd. Sok sikert kívánunk az egyesületnek. Bárcsak követnék a baániak pél- dáját megyénk kisebb városai is.

Nyugdíjazás. Okányik Ferenc szakolcai áll. elemi iskolai tanító nyugdíjba ment.

A szerum Nyitramegyében. A Behring-féle gyógszerum beszerzése céljából foly- tatólag adakoztak: Weiss Sándor Nyitra 3 ft, Ár- pássy Imre Nyitra 25 ft, Boróczy Lajos Nyitra 10 ft, Kohn Miksa Nyitra 4 ft, Stein Ferenc Nyitra 4 ft, Weiss Dávid Nyitra 3 ft, dr. Bienen- stock Ignác Nyitra 3 ft, Gerstl Gyula Nyitra 10 ft, nyitrai hitelbank 25 ft, Sasvár község gyűjtése 62 ft 40 kr, dr. Pavlik Sándor gyűjtése Vágú- hely 41 ft, Modrányi Iván főbíró újabb gyűjtése Privigye 21 ft 20 kr, özv. Szmracsányi Karolyne Csendes 5 frt össz. 216 ft 60 kr. A már kimutatott 2119 ft 49 kral befolyt eddig összesen 2336 ft 9 kr.

A mocsokos fickók hazájából. A franciáknál a legnagyobb kitüntetést, a becsület- rend keresztjét legujabban egy egyszerű szerze- tesnő, Ágnes nővér, a bresti haditengerészeti kór- házban alkalmazott apácák főnöknője kapta. Ére- demes egyuttal felemlíteni, hogy mióta I. Napo- leon a becsületrendet megalapította, 47 nő kapta azt meg s ezek között 28 apáca volt. Tehát a radikálisok sötét lelke is meghajlik az igaz érdem előtt. Valamint midőn a forradalom a szt. Geo- véva szép templomát Pantheonná változtatta át s oda Voltaire, Rousseau tetemeit bevitte, kidobált mindent a templomból, csak egyet hagyott meg, páli sz. Vince szobrát. A kath. egyházban virágzó charitas előtt ugylátszik még az ördög is fejét hajt, mert azt szépekné találja. Oh egyház, egyház, folytasd csak rettenthetlenül megváltási művedet!

Tüzeset. Vágújhelyen hétfőn éjfélkor ha- rangkongás riasztotta fel a lakosságot álmából. Hornák Mihály kádarmester háza belülről kigyul- ladt. A tető s a padláson felhalmozott dongafa a lángok martalekává lett. A kár mintegy 1500 frt. A tűzoltóság ügyességének s a vastag hótá- karónak köszönhető csak, hogy a közelben rakott számos szalmakazal épségben maradt.

Színház.

Szerény hullámzásban folyt le a hét első felének színészete. „A zsidó honvéd“, a „Vasgyá- ros“ nem nagy igényekkel kerültek színre. Az előbbi speciális vonatkozásánál és érdekénél fogva közönségünknek csak egy részét vonzotta; a má- sik általános ismertsége miatt nem keltett érde- klődést. Különben ez utóbbi várakozáson felül si- került. Lehet, hogy a darabnak hatása volna is elősegítette ezen eredményt; véleményünk szerint azonban kivált a szerepeknek kivételes megta- nálása és az avval karöltve járó fellépési biztosság volt a szép sikernek főfaktorá.

Csütörtökön H. Csillag Amáliának jutalom- játéka volt. Téli padok előtt adták Leteriernek „Kisasszony feleségem“ című operettjét. H. Csillag A. mindig gonddal játszik, csinnal, ügyesen mo- zog, énekét találós arcjáttékkal kíséri, jutalomjá- tékán mégis hatványozott figyelemmel lépett fel. Mindazonáltal esodálatos, hogy Medgyesi Erzsé- könyved kupléjával ugyszólván nagyobb tapsvi- hart aratott, mint a főszereplő. Hiszen organuma és dallam nem a kiválóbbak közé tartoztak, hi- szen a mimikája sem volt rendkívüli, ugy látszik azonban, hogy a közeledő jutalomjátékra való han- gulateltetés vonta be tetszetős színezettel fellépé- sét. Leövei megint megnevettette a publikumot. Ő talán az egyedüli, a ki ellen a legszigorubb mérték mellett sem emelhetünk egyszer sem ki- fogást. De még nagyobb kedvvel játszott pénte- ken, midőn Náda Ferenc vendégszereplésében az „Egy párisi“ című francia szalon vígjátékot adták. Első sorban helyesléssel kell fogadnunk a szin-

igazgatónak gondolatát, hogy a fővárosi kapacitást közelebb hozta. Magáról a művészről fölösleges ítéletet mondanunk. A kit az ország elsőrangúak ismer, kinek híret nap-nap után zengik a lapok, az a mi dicsőimuszainkra nem szorul. Finomsága, mozdulatainak szabatosága, hangjának eleganciája követni való prototípusa a mi színészeinknek. Miklósi Ilonka mindig kedvesen cseveg. Az „Egy parisi”-ban sem hanyatlott. A csendes érdelem arcának szolid nyugalman találó kifejezésre jutott.

Közgazdaság.

Takarmányszállítási kedvezmények. Craus István nyitrai megye alispánja felterjesztést tett a kereskedelmi miniszterhez azzal a kérelmel, hogy a Nyitrai vármegye területén szállítandó takarmányfélék után a vasúti szállításhoz viteldíjkezdményt nyerhessünk. Craus István alispán urnak e kérelme részben kedvezően intéztetett el. Ugyanis a szena, szalma és szecskára nézve a magy. kir. államvasutak összes vonalain, ha ezen cikkek a nevezett vasutakon legalább 100 kilométerre szállítatnak s az ország határától legalább 30 km. távolságra fekvő valamely magyarországi állomásra adatnak le 400 km. távolságig kecsi kilométerenként 8 krajcár, azontul pedig kecsi kilométerenként 4 kr. egység-tételen alapuló díjtételt fizetnek. — Egyéb takarmányfélék, nevezetesen: kukorica, korpa, burgonya és burgonyamoslékra csak azon vármegyék területén adatott külön kedvezmény, hol rendkívül inséges a helyzet. Nyitrai vármegyében pedig a földművelésügyi miniszter nézete szerint nem oly aggasztó a gazd. helyzet s így az alispán ebbeli kérelme meghallgatást nem nyert.

Kender- és lentermelés. A kender- és lentermelés hazánkban általánosan hanyatlásnak indult, úgy annyira, hogy külföldről nagymennyiségű kőtel- és vászénarut importálnak és így ezen cikkekért is külföldre megy a pénzünk. Ezek folytán a kormány törekvése oda irányul, hogy új életre keltsse a len- és kendertermelést és iparát, ami annál inkább sikert ígér, mert Newman A. G. és fia oly eljárást talált fel, melynél a kőrt áztatás nélkül gőzzel kezelik s egy kémiai műveletnek vetik alá és kész az eddig legnagyobb akadályt képezett áztatás s ha ezen kőrt egy új találmányon gépen keresztül bocsátják, készen van a tilolása is. Ezen eljárás azonban csak gyárilag vihető keresztül és így a kormány szerződésre lépett a Budapestben letelepedett Berg, Newman és fia céggel, hogy az új kenderkészítési eljárást hazánkban meghonosítsa. — A m. kir. földművelésügyi miniszterium a termelőknek viszonyát a nevezett céghez következőleg állapította meg: I. Minden oly helyen, ahol az illető birtokosok kötelezettséget vállalnak el az iránt, hogy körülbelül 500 kat. holdnyi, arra alkalmas területen 5—10 évig kender vagy lent fognak termelni (a föld minősége szerint, hol kender vagy lent jobban megterem) egy kender- vagy lenkészítő telep lesz felállítva. — II. A kellő eredmény feltételül szabja azt is, hogy az első évben a kender olasz s a len orosz fajmag után legyen termelve, melyet a termelők beszerzési költségen kapnak. — III. Minden feldolgozó telephez, mely 500 kat. hold terület után lesz berendezve, 100,000 frtnyi összeg szükséges; egy része az építkezésekhez s a bevásárlandó gépek számára, más része pedig a készpénzben beváltandó termésk számára lesz felhasználva, továbbá üzemkötvényekre s forgó tőkére. — IV. A földművelésügyi miniszteriummal egyetértőleg egyelőre 10 telep számára van a szükséges tőke biztosítva. V. A rostra termelt kőrös kender mázsánként 2 frtjával, a rostra termelt szalmás len pedig 3 frtjával, a magra termelt szalmás len ellenben 1 frt 50 krral lesz métermázsánként a telepen készpénzben beváltva. A kőrök száraz állapotban, levél és gyökérmentesen csomagokba kötve a telepre szállítandók. — VI. A kőrök további feldolgozását a telepen a Berg, Newman és fia cég eszközli a földművelésügyi miniszterium s a telep-birtokosok kebeléről szabadon választott tag felügyelete alatt. — VII. Minden telep évenként egy tagot választ, hogy ez a Berg, Newman és fia cég által alakítandó országos szövetkezetben, mely ugyanis a miniszterium felügyelete alatt fog állni, részt vehessen. — VIII. A kender és len előállítás költségei a szövetkezet könyveiből a telepek útján lesznek meghatározva, mihez még a telepköltségek törlesztése, a tőkék kamatai, a kezelési költségek, bizományi és más költségek és díjak számítandók. Ezen összegekből levonandó az

elért tiszta eladási ár s az ebből megmaradt tiszta haszon következőleg lesz felosztva: $\frac{1}{3}$ a tartalék-alapra fordítatik, $\frac{2}{3}$ a termelők közt a termőterület nagysága szerinti arányban kiosztatik. A nevezett cég a termelőktől megfelelő kötelező nyilatkozatot kíván. A fentiekben röviden megismertettük a kender és lentermelés fellendítése ügyében megindult mozgalmakat, melylyel szemben nézetünk szerint egyelőre annak ell. szorítkoznunk, hogy olasz kender és orosz lenmaggal tegyünk kisebb területen termelési kísérletet és ha tudni fogjuk, hogy holdankint hány mm. kívánt minőségű kőrt tudunk termelni, ismerve annak beváltási árát, ezekből tájékozást fogunk nyerni a további teendőkre nézve is. A nyitrai megyei gazdasági egyesület újból és sürögősen kéri a gazdaközönseget, hogy kender- és lentermelésre minél többen vállalkozzanak s bejelentéseiket az egyesület titkári hivatalához mielőbb megtegyék, mert csak így lesz lehetséges Nyitrai megyében még ez évben egy kikészítő telepet felállítani.

Mütrágya: A „Hungaria” mütrágya, kénsv és vegyi-ipar részvénytársaság, Budapest. — A tavaszi üzlet az elmúlt heten is igen élénk maradt; nagyobbára oly mütrágyafajokban történtek tetemes eladások, melyek árpa alá szolgálnak. Azon tény, hogy az árpa az egyetlen gabonafaj, mely az évek óta tartó folytonos árhanatlásnak nem csak alávetve nem volt, de sőt némi áremelkedést is mutathat fel. A Pester-Loyd pár nap előtt igen figyelemreméltó cikket közölt, mely ezen gazdákra nézve annyira fontos tárggyal foglalkozik, arra indította a gazdaközönseget, hogy a szomszéd Cseh- és Morvaország, továbbá Szilészia példáját követve és az árpa rendszeres termelésére adja magát. — Mintau egyelőre semmi kiállítás nincs arra, hogy a buzaárak számbavehetőleg emelkedjenek, bizonyosra vehető, hogy azon földék nagyobb része, melyek eddig ezen értékben annyira csökkent gabonafaj termelésére szolgáltak, ezentul is jól jövedelmező ártermelésre fognak fordítottatni. Hogy pedig árpatermelésnél a mütrágya igen fontos szerepet játszik, általánosan ismert dolog és gazdáink minden várakozást felülmúló eredményeket értek el már vele. Az orsz. magy. gazdasági egyesület az elmúlt évben 1000 frtos díjat osztott ki a mütrágyával elért legnagyobb árpatermelésre és a díj odaítélése alkalmával valóban meglepő eredmények állapítottak meg a kísérletezésben résztvevő gazdák termelési adatai alapján. Ez alkalommal felemlítjük, hogy vett távirati értesítés szerint a „Kiandra” nevű hajó 180 waggon chilisaléttal megerkezett Fiumeba, a „Hungaria” mütrágya, kénsv és vegyi-ipar részvénytársaság részére. — Jegyzéseink a következők: Kettős-szuperfoszfát 20—22% = 6.10—6.60 frt. Prima-szuperfoszfát 16—18% = 5.10—5.65 frt. eredeti Hoyermann-féle Thomasalak 18—20% = 3.65—4.— frt. valódi ind. párolt esontliszt 4—12—25% = 6.35—6.65 frt. Káli-trágya 20—25% = 2.65—2.85 forint. Ammoniak-szuperfoszfát 10—12% = 3.—5% = 6.20—7.25 frt. Kénsvas-káli 90—96% = 13.35—13.70 frt. Chilisaléttom febr.-márciusi szállítása = 12.90—13.20 forint, ugyanaz április-májusi szállításra 12.45—12.70 frt. 100 kgonként csakkal együtt elegysúly gyanánt az egyes állomások távolsága szerint. — Vaszgálé Ia = 3.05—3.35 frt. Ugyanaz IIa = 2.85—3.10 frt. Rézgálé = 24.20—25.10 frt. netto 100 kgonként 50 kgos hordókban ab Budapest.

Rudnó jan. 18. 1895.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Nyitrai megyének alig van szegényebb vidéke, mint az ugynevezett Rudnó-völgye. Pegig helyrajzi fekvése, ha nem is jómódot, de legalább tűrhető viszonyokat tételez föl. Mi vitte tehát a szegény népet oly nagy nyomorúságra? Okai ennek különfelek, melyek elősorolásába azonban jelenleg nem bocsátkozom. Csak röviden megjegyzem, hogy az részben uzsorára, részben a hiányos közigazgatásra vezethető vissza. Kijátszható törvényeink az előbbinek tág kaput nyitottak; hiányos közigazgatásunk pedig összetett kézzel nézi a vidék pusztulását. Következésképpen pedig mindezeknek az: hogy a szántóföldek nagy része paragon hever, a birtokok idegen kére kerülnek és a nép alföld hálásabb vidékein kénytelen keresni megélhetési módját.

Es mi vár reá a teli idény alatt? Haza hozza ugyan a nagy keservesen szerzett pár forintját, hogy abból kifizesse első sorban az adóját, kielegítse hitelezőjét és azután, hogy megint újra ott kezdje, ahol elhagyta, az adósság csinalásban. Pegig mily drága áron tartja föl a nép életét, arról e sorok írója tehetne legjobb tanúságot. Egész halmaz bizonyíték van kezeim kö-

zött, melyek ha nyilvánosságra kerülnének, különös színből tüntetnék fel a már tűrhetetlen állapotokat. A népnek a legrosszabb élelmi cikket búsas árakon kell hitelle vennie; dolgozik, izzad egész nyáron a legkeservebben és nincs semmije, pedig jobb sorsra érdemes. Liri már e természetellenes és törvénytörő állapot és még sem akad ellene orvosság.

Elvértve akadnak ugyan ügybuzgó férfiak, kik e szegény nép sanyarú helyzetén segíteni óhajtanának; de törekvésök vagy meddőnek bizonyult a posvadt viszonyok között, vagy csak gyenge eredmény koronázta fáradozásait. Teljes elismerést érdemel e téren Sporzon Ernő * ur, a privigei kerület képviselője, ki mint rudnói birtokos egész odaadásával iparkodik a vidéken segíteni. Nem riad vissza a legnagyobb nehézségektől sem, csak hogy célját érje, vagyis a népet megsegítse. Felszólalt többször a vidék érdekében a parlamentben, járt-kelt a ministeriumoknál, csak hogy ellensúlyozza a bajokat. Sok utánjárása után sikerült Rudnónak állami faiskola telepet kieszközölni, mely 2—3 év múlva a legnemesebb fajú gyümölcsfákkal árasztja el a vidéket. Kieszközölt továbbá egy állami aszalót és legújában egy kosárfonási tanfolyamot, melynek legfőbb hivatása népünk között a házi ipart meghonosítani és ekként a szegény embereknek tölre keresetet nyitni.

Mint hogy számosak vannak a vidéken, kik ez utóbbival tisztában nincsenek, engedje meg t. Szerkesztő úr, hogy a t. közönség tájékoztatására a következőket közölhessem:

Magá a kosárfonási tanfolyam 1894. évi november 1-étől megnyitott. Tanoncnak beléphet bárki ingyen. Az ország különböző vidékein létesült már ilyen intézmény és sok helyen a legelőkelőbb hölgyek is részt vettek az oktatásban. Hogy azonban ezen iskola rendszeresen vezette legyen, alulírott a nm. miniszterium által megvan bízva a felügyelettel. Vidékiek is befogadtatnak. Foglalkozik az iskola a legkülönfélébb tárgyak készítésével. Készülnek ott gazdasági nagy kosarak bármilyen alakban tetszés szerint; gyümölcskosarak szállításra; fatartó kosarak; gyümölcsstartók asztalokra a legszebb kivitelben; utazó kosarak, papír és ujszartók; egyszóval az e szakmába vágó tárgyak a legegyszerűbb kivitelből a legelegánsabb kiállításig, aranyozva, festve, úgy, hogy a legelső szalonoknak is díszére válnak. Áraik a legjutányosabbak. A kivitel izléses és tartós.

Mindazok tehát, kik ezen tárgyakból szeretni, vagy e téren felvilágosítást szerezni óhajtanának, megrendeléseket, esetleg sorokat alulírott nevére címezve küldjék. Felhívom egyuttal tisztelettel a megye t. közönseget, hogy iskolánkat istápolni és köreikben megismertetni sziveskedjenek, mint intézményt, melynek célja szegény népünk fölségítése.

Vetzel Sándor,

plebános, a ny.-rudnói kosárfonási tanfolyam felügyelője.

* Nekünk is van tudomásunk róla, hogy múlt évben a privigei posztosoknak egy 1050 frtnyi kártoló gépeket eszközölt ki, azelőtt pedig egy 800 frtos nyírógépet, midőn pedig a szövetkezetet megalapította 2000 frtot, s a német-prónaiaknak pedig szintén 2000 frtot. A kerület anyagi érdekeivel tehát törődik, vajha hasonló módon képviselné az egyházpolitikát is. Szerk.

Törvényszéki csarnok.

A magy. kir. Curia által elintézt perek jegyzéke. 654. Fulöp László felperesnek Ducz Erzsébet ellen 127 frt 45 kr iránt, II. bir. it. megv. — 653. Salzberger Nánán és t. felperesekndk gróf Apponyi Lajos ellen 2903 frt iránti perben, II. bir. it. hbb.

A pozsonyi kir. itélő-tábla által elintézt perek jegyzéke. 510. Lelkes Zsigmond felperesnek Pechács József és t. ellen zárlati ügyben, az I-ső bir. végzés hbb. — 608. Reisz Károly felperesnek Körper Ignác és t. ellen jogügylet hatálytalansága iránt, az I. bir. végzés hbb. — 508. Czvik István felperesnek Hnyecz Erzsébet elleni birtokperben, az I. bir. it. hbb. — 607. Maczuch Juditnak Tomsik János ellen visszvégrehajtási ügyben, az I-ső bir. végzés megváltoztatva. — 509. Vanya János és társainak Doles János és t. elleni birtokperben, az I. bir. it. hbb. — 296. Godár Mihály és társainak Martiska János és t. elleni bperben, az I. bir. it. megváltoztatva. — 507. Gyurina Mihálynak Gyurina János és t. elleni birtokperben, az I. bir. it. hbb. — 288. Spilaj Petronella és tsának Petriszka János és t. elleni bperben, az I. bir. it. megváltoztatva. — 289. Schwitzer Sándor felperesnek Hla-

vaty György és t. ellen tulajdonjogi előjegyzés igazolása iránt, az I. bir. it. hh. — 332. Stetina Ignác és társának Farkas Vincencia és t. ellen Szobotist közseg urb. rendezési ügyben, az I. bir. it. részben megváltóztatva. — 506. 1db. Varga (Nagy) Pálnénak Varga (Nagy) Benedek és t. elleni birtokperben, I. bir. it. hh. — 295. Jakubecz József és társának Polednak János elleni bperben, az I. bir. it. helybh. — 290. Kresmárik Istvánnak Guth szül. Reisz Száli ellen szerződés teljesítése iránt, az I. bir. it. hh. — 294. Jakubecz József és társának Ondrejkovics János és t. elleni bperben, az I-ső bir. it. hh. — 291. Hoffmann Juliának Benyó Mihály és t. ellen ingatlan tulajdona iránt, az I. bir. it. hh. — 292. Jakubecz Józsefnek Mrázek János elleni bperben, az I. bir. it. hh.

Felebbezési tanács. A nyitrai kir. törvényszék felebbezési tanácsánál a jövő hét folyamán előadásra kerülnek a következő ügyek: január 21-én Veszely Etelnek Bienenstock M. Lipót elleni tulajdoni igénypere, — január 22-én Forgács Jánosnak Deák Lajos elleni 326 ft s jár. iránti pere, — január 24-én Donath Mórnak Coburger & Comp. cég elleni tulajdoni igénypere, — január 26-án Mészáros Lászlónak Ölveczky János s t. elleni 14 ft s jár. iránti pere, — Stupavics Tamásnak Skrha Mártonné elleni 40 ft s jár. iránti pere, — Fajnor Istvánnak Hladky Fülöp elleni 15 ft s jár. iránti pere.

*******CSARNOK.*******

Küzdelmes napokban.

*Mi jó, hogy van vigasztalásunk is még!
Künn a temetőn egy magányos sír,
Hogy e sok kínzó fájdalomra, bára,
Eljő a vég, a sebhégesztő ír...
Ifjú erő, a férfilek álma,
Csüggedtelen vágy: mind-mind semmiség:
Mikor legszebb szívárcvány boltozódik,
Akkor borul be hirtelen az ég...*

*Ha kéll szivedben jóra és nemesre
Hevítő láng, óh fojtsd el jó korán!
Ha van mi lelked szárnyalásra készíti:
Hamar alkonyra váltik a korány...
Ne légy pacsírtá, melynek nincsen hangja,
Érthetlen nyelven óh ne szólj soha:
Csak az boldogtalan, kit meg nem értenek,
Csak annak sorsa kínzó, mostoha.*

*S ha szivednek körülben nincs viszhangja,
És lelked mint a puszták óndora
Bolyong, a nélkül, hogy órád találna,
És áttalan uton halad tova:
A hol utunknak vége van, siess hát:
Bús fűzek árnyán ott a sírgödör,
Elszáll a kínzott lélek és a sírban,
Meddő haszontalan vágy nem gyötör.*

*Óh, lám, mi jó, hogy van vigasztalás még,
Hogy a sok bánat mind elhal velünk;
Hogy annyi könyezett remény után majd,
Nyugodni végre mind-mind elmegyünk.
Hogy lángoló szívünk maroknyi por lesz,
A gondolat, az eszme mind halott:
S hogy a miénk örültünk, a mi bánott,
Többé nem boldogít s nem bánthat ott...*

Halasy Béla.

Oberammergau Nyitrán.

Folyó 12—14-én a helybeli nemzeti Thalia-templom mintegy szent csarnokká látszott átváltozni, mert e három napon a különféle operettek s modern vígjátékok helyett Allesch ó-bajor passió-társasága *Jézus szenvedése és halála* egyes részleteit mutatta be a nyitrai közönségnek, és pedig szombaton és hétfőn telt házak előtt, vasárnap ellenben gyér közönség előtt.

Ezen társaságnak címe után itélve, az ember azt hinné, hogy a híres oberammergaui passiójáték szereplőinek egy csoportja mutatja be a megváltás megható és szent jeleneteit, pedig tudunkkal ezen híres passió-játék szereplőinek nem

szabad másutt fellépniök, mint éppen Oberammergauban. Akadt olyan elemes amerikai, a ki szerződöttetni akarta ezt a nagy társaságot, (ha ugyan egy község nagyját és apraját mindenestül lehetne szerződöttetni) és vele a művelt világon körutat tenni, de az oberammergauiak visszautasították ezen ajánlatot és ők csak minden tizedik évben játszanak saját otthonukban.

Allesch ur és kísérete tehát aligha tartozik az oberammergaui passió-játékosok sorába, mindazonáltal bajor, vagy ha úgy tetszik ó-bajor származását, vallásos érzületét, tiszta szándékát és előadásainak s mutatóványainak sikerét korántsem akarjuk kétségbe vonni, csupán csak némi összehasonlítást az oberammergaui passió-játék és az ő mutatóványai között szándékozunk tenni.

Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy előadásának sikerét és hatását nagyban csökkenté az, hogy a kereszténység eme magasztos misztériumai a színházban adattak elő, a hol előtte való napokon a „Kis alamuszi“, a „Nebántsvirág“ és ezekhez hasonló nem éppen épületes operettek adtak elő. Így vélekedtek nemcsak a keresztények, de izraelita vallású polgártársaink közül is többen. Ha szavunk Allesch urhoz eljut, ajánljuk neki, hogy producióit más alkalmas helyen és ne színházban mutogassa.

Az oberammergaui és Allesch ur passiójátéka között olyan a különbség, mint a való és az utánzat, az előkép és az általa jelzett előkép között. Az oberammergaui passiójáték előadásánál az ember oda képzelte magát az egykori zsidóország fővárosába Jeruzsálembe, hol lázas izgatottsággal hemzsegett a nép, várván mi fog történni a názárethi Jézussal; oda a Golgothára, hol a megváltás nagy műve játszódott le.

Az oberammergaui színpad, mely egy maga nagyobb, mint a mi egész színházunk, egyes jeleneteknél, pl. Jézus bevonulásánál, a Kálváriára való felvonulásánál, Jeruzsálem egész utcáit tünteti fel, melyeken 400—500 ember, férfiak, nők és gyermekek egyaránt szerepelnek. A színpadnak elethű felszerelése, Annás és Kaifás főpapok házái, Pilátus és Heródes pretóriumai, mind a Krisztus idejében divott keleti és zsidó stílusnak megfelelően voltak előállítva.

A szereplők ruhái, a zsidó főpapok, a római helytartó, a katonák és a nép kosztümjei mind korhű és gyönyörű kivitelűek. Magok a szereplők pedig áthatva a tárgy magasztosságától, szent áhitattal és komolysággal lépnek a színpadra. Hisz Oberammergauban egy ilyen előadás ünnepszámba megy, mely korán reggel istenitisztelettel kezdődik a templomban s folytatást nyer a „Passions-Spiel“ előadásával.

Az ifju vagy leányzóra nincs nagyobb szegény vagy büntetés, mintha illetlen magaviselete miatt a szerepléstől eltiltatik, s ebben áll ezen játék erkölcsnemesítő és buzdító hatása.

Alakításokban, némaképletek összeállításában az oberammergauiak mesterek, mert gyermekkoruktól szerepelnek, másrészt pedig ezen szegény városka lakói nagobbára szobrászok és képmetszők, s így mintegy vérükben van az alakítás.

Maga az előadás áll: némaképletekből (tableaux) s ezek az ó-szövetség megfelelő eseményeit jelképezik; Krisztus szenvedésének és halálának előadásából a négy evangélista szerint feldolgozva, és végre ének és zeneelőadásból a felvonások között és a némaképletek tartalma aiatt.

Ezeket mind nélkülözték Nyitrán, kivéven a némaképleteket. Még maga a cselekmény is néma volt, ami csak úgy vált érthetővé, hogy a közönség a szöveget tudta; az események előtte ismeretekesek valának. Habár nem egyszer furesza paradoxont kellett konstatalnunk; pl. mikor a tűznél melegező Péter apostolra rá ismer a leány, hogy ez is Krisztus társaságából való, s bizonyítja, hogy *kijelése* után is reá ismer, pedig Péter — nem mondott semmit.

A nyitrai színház jelenetei között különös szép volt „az utolsó vacsora“, amennyiben a közismert Leonardo da Vinci remek festményét tüntette fel elő képben. Hasonló tejszést aratott volna Allesch, ha például Krisztus Pilátus előtt című jelenetet Munkácsi hasoncímű képe után állítja össze.

Legmeghatóbb és legszebb jelenetek: Jézus bevonulása Jeruzsálembe, az utolsó vacsora, Jézus elfogatása és kijuztatása, bucsuzása anyjától Máriától, a keresztre feszítés jelenete, mely alatt Ammergauban több gyöngébb nő elájult, s még az erősebb szervezett és flegmatikus angolt is könynyekre indította eme nagy drámája a megváltásnak. Mayer, ki a Krisztust játszotta, valóban művészi tökélyvel adta szerepét, úgyszintén Láng Róza Mária szerepében.

Heródes és Judás személyesítők is. Ezek után, aki az oberammergaui passió-játékot saját szemével végignézte, hatását még évek múltán is érzi, annak Allesch ur előadásáról kritikát írni igen nehéz dolog. Mindazonáltal Allesch produciói fölött sem akarunk pálcát törni, mert csak kevés személylyel rendelkezik, a többi csak kölcsönzött; továbbá hogy kellő és megfelelő diszletei és gépezete sincs, mégis úgy tudja meg-eleveníteni a Golgothán végbement véres áldozat egyes jeleneteit, csak dicséretet és pártolást érdemel.

—a.

Telefon.

Földi. A közlemény első része igen érdekes magán-hír, de tárgyánál fogva a nagyközönség elé nem való; azért el is hagytuk. Egyébként ezer köszönet.

Többeknek. Az illető rovatvezető kifejejtette, hol kapható. Itt kijelentjük tehát, hogy Felszeghy Ferenc füzete „Dobránszky könyvkereskedésében“ Budapesten kapható, ára 25 kr.

R. I. Körmöc. Igen.

M. M. ugyanott. Jelles! Surány várát legközelebb felépítjük.

C. Hogy ön két megfagyott legyet feltámasztott halottaitól, azon szörnyen érzékenyültünk. Ez ósáksói falna eseményszámba mehet, de mi nem vehetjük nasznát. Ön is legfőbb annyiban, ha jövőre vigyáz, hogy valahogy bele ne vesszönnek a — leveésébe.

Megnyitási jelentés.

A nagyabecsült közönségnek ezennel tiszteletteljesen becses tudomására hozom, hogy a

szigeti vendéglőt,

kávéházat és kádfürdőt

mai nappal megnyitottam. Egyuttal jelentem, hogy e helyiség

táncmulatságra

is rendelkezésre áll.

Jó ételek és italokról gondoskodva lesz.

Egyuttal, mint az **alsó-zobori**

kavicsbánya

bérlője értesíteni bátorkodom a nagyabecsült közönséget, hogy a nevezett kavicsbányából **csak előre váltott utalványok mellett** lehet kavicsot vinni. Ez okból a nagyérdemű közönség keretik, miszerint a kérdéses utalványokat már eleve beszerezni méltóztassék.

Minél számosabb jelentkezésért esedezve maradtam mély tisztelettel

özv. Jozsits Gyuláné.

A NYITRAI NÉPBANK

MINT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1895. ÉVI FEBRUÁR HÓ 3-ÁN

DELELŐTTI 10 ÓRAKOR

saját 176. l. számú házában

XXVI. RENDES 2-3.

ÉVI KÖZGYŰLÉST

tart, melyre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívottak.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.
4. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság felmentése.
5. A 31. § értelmében netán benyújtott indítványok tárgyalása.
7. Hat igazgatósági tag választása.

Figyelmeztetés. A mérleg és a felügyelő bizottság jelentése az intézet helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok kivonata.

6. §. Közgyűlésen való megjelenésre és szavazati joggal csak azon részvényes bír, ki az előző év végével, mint ilyen a részvénykönyvekben beírva volt, és ha ezen részvények a megtartandó közgyűlés előtt elismervény mellett az intézettel letétbe helyezve lettek.

Ezen elismervények egyúttal belépti jegyül szolgálnak.

29. §. Közgyűlések alkalmával egyaránt minden részvényesnek egy szavazata van egy részvény után a 6. § értelmében, mindazonáltal 10 szavazatnál többet egyik egyleti tag sem összpontosíthat magában, akár saját nevében, akár mint megbízott.

Férjek, szülők nem szükségesnek külön meghatalmazást, gyámok azonban kinevezési okmányukat előmutatni tartoznak.

A szavazási meghatalmazásnak városhatósági-lag hitelesítettnek kell lennie.

Társulatok és jogi személyek jogosult előjáróik (képviselőik) által gyakorolják a szavazati jogot.

31. §. Oly tárgyak, melyek a meghívásban nem említettek vagy oly önálló indítványok, melyek legalább 8 nappal a közgyűlés előtt az igazgató-tanácsához írásban kellőleg indokolva be nem adtak, a közgyűlésen nem tárgyalhatók.

Nyitra, 1895. január hó 9-én.

Kováts József, igazgató.

A Nyitravölgy
legtermékenyebb részében,
félórányira egy nagyobb vasutállo-
mástól egy uradalomban körülbelül

EZER HOLDNYI GAZDASÁG

szeszgyárral együtt

ujból bérbe fog adatni,

melyre pályázók 6. 2-3.

a „Nyitramegyei Szemle“ kiadóhivatala
utján már most is jelentkezhetnek.

Odolunknak
szemtelen utánzatai is vannak.

Az Odol valódi csupán a mi
patentüvegeinkben van.

Egyedüli elárúsító Nyitra és vidéke részére
Pach Manó Nyitrán.

Négy regény ingyen!

Felhívás

a művelt magyar olvasó közönséghez!

A „Képes Családi Lapok“ jelenleg már az ország minden vidékén a legtöbb művelt magyar család rendszeres házi barátja.

Közkedveltséget és elterjedtséget az által ért el, hogy minden hazafias irányban s úgy van szerkesztve, hogy a *szedő leánykának* is bátran a kezébe lehet adni, s e mellett az *atyák, anyák és naggyanyák* is mindig megfelelő szórakozást és hasznos olvasmányokat találnak benne.

A „Hölgyek Lapja“ című melléklet, a nő hű tanácsadója és szellemi titkára.

A „Regénymelléklet“ évente négy díszes regénnyel ajándékozza meg előfizetőit, szép színes borítékkal, melynek egyenkénti bolti ára 1 frt, tehát összesen négy forint.

A „Boríték“ tele van szórakoztató talányokkal s mulattató apróságokkal, kérdésekkel, feleletekkel, egyzóval a „Képes Családi Lapok“ a legértelmesebb, a legelőkelőbb s mégis a legolcsóbb szépirodalmi képes hetilap.

A képek a legelső művészek ecsetének köszönik létüket. A „Hölgyek Lapja“ mellékletünknek *divatképei* mindig a legjobb divatnak mintái: így az 1895-ik évi első szám a következő tartalommal jelent meg:

„Házsmár és társa“ regény *Beniczkyné Bajza Lenkétől*; „Ujév“ költemény *Abrányi Emmiltől*; „A befelől fordított kép“ novella *Murai Károlytól*; „A nő feladata“ dr. *Turnowsky Móról*; „A sötét világ“ *Tolnai Lajostól*; „Az ifjú anya“ költemény *dr. Feleki Sándortól*; „Az álom“ *G. Diószeghy Móról*; „Bál után“ *Mészáros Sándortól*; „Az időrol“ szatira *Jámbor Lajostól*; A szép színész nő“ regény *Rudnyánszky Gyulától*.

Előfizetési árak:

a „Hölgyek Lapja“ című divat- s „Regény“ melléklettel együtt

Egész évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 „ — „
Negyed évre 1 „ — „

A „Képes Családi Lapok“ hetilaphól *mutatványszámokat ingyen és bérmentve* küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik ez iránt — legelőkelőbb levelezőlapon — hozzá fordulnak

A ki három új előfizetőt gyűjt s az előfizetési összeget utalványon egyszerre beküldi, annak elismerésül „egy díszes emlékkönyvet“ küldünk.

A ki az egész évre szóló hat frtyi előfizetési összeget 80 kr csomagolási és postaszállítási díjjal együtt egyszerre beküldi, annak elismerésül 4 regényt küldünk; a ki 3 frtyi előfizetési összeget 40 kr csomagolási és postaszállítási díjjal egyszerre beküldi, annak két regényt küldünk elismerésül; a ki csak 1 frty 50 krajny negyedévi előfizetési díjat 20 kr csomagolási és postaszállítási díjjal együtt egyszerre beküldi, annak a kiadóhivatal egy regényt küld juttatunk.

A „Képes Családi Lapok“

kiadóhivatala

Budapest, Vadász-utca 14. sz. saját házában.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetők el.

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar
részvénytársaság Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.